

θρώπων και ἀποτελεσματικῶς καταστρεπτικῶν τῶν ἐν-
τόμων τούτων μέσον εἶνε συγχρῶς ῥαντισμὸς διὰ Βεν-
ζίνης. ἐγένετο χρῆσις καὶ τοῦ ἠρξιομένου φανικοῦ ὀ-
ξέως, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος. N. ΧΑΛΩΡΟΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΓΡΑΦΩΔΙΑΝ

Ὁ Haeckel ἐλεγχόμενος ὑπὸ τοῦ συντάκτου
τοῦ «Λόγου»!

(Συνέχεια. Βλ. τὸ προηγούμενον φύλλον.)

Δ' (*).

Κατὰ τὴν ἀναντίρρησην καὶ ὑπὸ πάντων (**) ὁμο-

(*) Βλ. Λόγον τῆς 2. Φεβρουαρίου. — Ὁ συντάκτης τοῦ
«Λόγου», οἰκτιραῖος ἀναντιρρήτως ἐκτετὸν ἐπὶ τῇ ἐν τῷ Προ-
μηθεῖ καταδείξει τῆς γελοιοδυστάτης αὐτοῦ ἀμαθίας
καὶ ἀνεπιστημοσύνης, εὐθὺς ὡς ἤρξατο ἢ καταδείξει,
ὑπέβαλεν ἡμῖν ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 1. Ἰουνίου δύο ἐρωτήματα,
ὧν τὸ μὲν περὶ τοῦ βήθους τῆς ἐνοιῆς τῆς καθολικῆς
θεωρίας τῆς ἐξελιξέως, ἣν αὐτὸς ἀξιοθρηνητικῶς καὶ καταγαλ-
στως συνέχευε τέως μετὰ τῆς εἰρηκτικῆς θεωρίας τῆς ἐξελι-
ξέως τῶν ἐνοργάνων ὄντων (Βλ. Προμηθεῖ α σελ. 173—174),
τὸ δὲ περὶ τοῦ ἀνὴ καθολικῆς θεωρίας τῆς ἐξελιξέως εἰπε-
κτείνεται καὶ ἐπὶ τοῦ ἀεὶ ὄντος ONTOΣ καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχοντος,
ἢ ἀποκλείεται ἐξ αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἀμφοτέρω τὰ ἐρωτήματα ταῦτα μόνον αἰδήμων βε-
βαίας καὶ φιλότιμος ἀντίπαλος ὡς ὁ κ. Μακράκης ἠδύνατο νὰ
ποιήσῃται. Διότι τῇ ἀληθείᾳ τί λέγουσι τὰ ἐρωτήματα ταῦ-
τα; Οὐδὲν ἄλλο ἢ τὸ ἐξῆς: Εἰμὶ ἀμαθῆς, ἀγνωστὶ ἰσχυρίζε-
ται καὶ ἡ καθολικῆ θεωρία τῆς ἐξελιξέως, διδάξατέ με,
ἰκετεύω, τὴν ἔνοιαν αὐτῆς, διότι ἐπιθυμῶ νὰ συζητήσω περὶ
αὐτῆς μετ' ὑμῶν καὶ νὰ ἀνασκευάσω αὐτήν, ἀποδεικνύων τὴν
θεωρίαν ταύτην προτὶν τῶν πυλῶν τοῦ Ἄδου καὶ τοῦ
ἀρχιψεύστου καὶ ἀνθρωποκτόνου Σατανᾶ,
ὑμᾶς δὲ ὄργανα ἐκείνου τοῦ θεοῦ τοῦ σκότους! Ἄλλ' ὁ ταῦ-
τα λέγων εἶνε βεβιαῖος πτωμα καὶ λογικῶς καὶ ἐπι-
στημονικῶς καὶ ἠθικῶς, καὶ μετὰ τοιούτων ἐκτίδην
κατακειμένων πτωμάτων δὲν δύναται νὰ συζητῇ ὁ εἰθισμένος
μετ' ἐμφύχων καὶ ζῶντων καὶ κινουμένων ἀντιπάλων νὰ μά-
χηται. Ὁ Προμηθεὺς διδάσκει, ἐπιστημονικῶς ὀλληλο-
γραφῶν, πάντα ὀρεγόμενον τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδέ-
ποτε οὔτε ἀνυψοῖ τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς εἰς ἀντιπάλους καὶ
δὴ ἐπικριτὰς, οὔτε θέλει νὰ βλέπῃ τοὺς ἑαυτοῦ ἀντιπάλους
καὶ ἐπικριτὰς ταπεινομένους εἰς ἀπλοὺς μαθητὰς.
Ἄλλως δέ, κάτοχος ὢν τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ, οὐ βάλει
τὰ ἄγια! ἑαυτοῦ τοῖς κυσὶ οὐδὲ τοὺς ἑαυτοῦ
μαργαρίτας περιδέρατον τῶν χοίρων, ἀλλὰ
καταλείπει τοὺς κύνας ἄνευ τῶν ἑαυτοῦ ἀγίων καὶ τοὺς χοί-
ρους ἄνευ περιδεραίου ἐκ τῶν ἑαυτοῦ μαργαριτῶν, ἵνα δύνῃται
νὰ κατασυντρίβῃ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν καὶ ὡραν διὰ τῶν ἰδίων
κειμητῶν τὰ ὑλακτοῦντα ἐκεῖνα κτήνη καὶ τὰ φιλοδόξορα
ταῦτα τετράποδα!

Διδάξατέ με καὶ φάτε, ἵνα ἀνασκευ-
ασθῆτε καὶ ἐξυβρισθῆτε! Εὖγε, κύριε Μακράκη!
Νῆ τὸν Διζ, εὐρέστατος εἶσθε! Ὁμολογουμένως τὸ ἐπιστό-
διον τοῦτο τῆς κωμωδίας ὑμῶν ὀρεῖται νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ
ἄκρον τῆς κωμικότητος ἄωτον! Συγγαί-
ρομεν ἀπὸ καρδίας ὑμῖν, ὑπέρατε τῆς Θαλείας ἀδούχῃ!

(**) Βλ. περὶ τούτου Haeckel Les preuves du trans-
formisme σελ. 401. τῆς 6' ἐκδ. τοῦ Jules Soury.

λογομένην γνώμην τοῦ Haeckel «ἡ πίστις ἐξήρτη-
ται ἐκ τῆς ποιητικῆς φαντασίας· τούνοκτιον δὲ ἡ
γνώσις γεννᾶται ὑπὸ τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου, διερευ-
νῶντος τὸν κόσμον τὴν ἐξωτερικόν» (Βλ. Προμηθεῖ
Α', σελ. 336). Τούνοκτιον δ' ὁμοῦ κατὰ τὸν συντά-
κτην τοῦ Λόγου «ἡ πίστις ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ῥήματος
τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκ τοῦ Χριστοῦ», — «καὶ ἐκ τῆς πί-
στεως τῆς ἀληθοῦς βλαστᾶνει φυσικῶς σὺν τῷ χρόνῳ
καὶ ἡ ἀληθῆς ἐπιστήμη»! Ὁ νοῶν νοεῖτω! Ἡμεῖς
τοῦτο καὶ μόνον δυνάμεθα ἐκ τῶν ἐλευσινίων τούτων
μυστηρίων νὰ ἐνοήσωμεν, ὅτι ἀκατανόητον βεβαίως
φαινόμενον θὰ ἦτο, ἂν ὁ ἐν τοιαύτῃ παρακρούσει
διατελῶν μὴ ἀπεκάλει «ἀμαθῆ καὶ ἀνεπιστήμονα ζω-
λόγον» τὸν Haeckel, καὶ μὴ ἀπεφάνετο ὅτι ἡ μὲν
ἐπιστημονικὴ ἀξία τοῦ πρώτου μαθήματος τοῦ περι-
ωνόμου σοφοῦ εἶνε «ἐνάμιλλος πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν
ἀξίαν τοῦ παρσιμιώδους ἐκείνου συλλογισμοῦ, ῥαβδος
ἐν γωνίᾳ· ἀρα βρέχει», πάντα δὲ ἀνεξαιρέτως τὰ ἄλλα
μαθήματα εἶνε «μαθήματα τραγελαφικά, μαθήματα
μωρίας καὶ ἀνεπιστημοσύνης τῆς ἐσχάτης» (Βλ. Λόγον
τῆς 12. Ἰανουαρίου)!!!

Κατὰ τὸν Haeckel ὡσαύτως «τῆς πίστεως τὰ
ἄρθρα οὐδὲν ἔχουσι κοινὸν πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἐπι-
στήμην. — Ἐπιστήμη καὶ πίστις εἶνε δύο τρόποι ἐνερ-
γείας τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καθαρῶς ἢ ἀλλή-
λων διακεκριμένοι» (Βλ. Προμηθεῖ ἐν ἀν.) Κατὰ τὸν
κ. Μακράκην τὰ διδάγματα ταῦτα εἶνε «βκτηριδία
τῆς ψυχικῆς φθίσεως· ἀνκιρούμενα διὰ τῆς λογικῆς
ἐξετάσεως καὶ ἐρεύνης». Τίς δὲ ἡ λογικὴ αὐτῆ τῶν
εἰρημένων βκτηριδίων ἐξέτασις καὶ ἐρευνα, δι' ἣς μά-
λιστα «ἀποκαλύπτεται ἡ μιὰ αὐτῶν φύσις, καὶ ἡ
φθαρτικὴ αὐτῶν ἐνέργεια»; Ἡ ἐξῆς ἀπλουστάτη:
Ἄφ' οὗ ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ πίστις εἶνε δύο τρόποι ἐ-
νεργείας τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος; ψευδέστατον εἶνε
ὅτι οὐδὲν πρὸς ἀλλήλας ἔχουσι κοινόν, οὔσαι καθαρῶς
ἀπ' ἀλλήλων διακεκριμένα!!! «Ἄλλὰ πῶς οὐδὲν ἔ-
χουσι κοινόν, ἀφ' οὗ ἔχουσι κοινὴν τὴν ρίζαν, ἀφ' οὗ εἶναι
δύο τρόποι ἐνεργείας ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρωπίνου
πνεύματος;» — «Δύο δὲ βλαστοὶ ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐ-
τῆς ρίζης ἐκφυόμενοι ἔχουσιν ὁμολογουμένως πολλὰ
τὰ κοινά». Κατὰ τὴν λογικὴν ταύτην τοῦ συντάκτου
τοῦ Λόγου τὸ σοφώτατον σύγγραμμικ τοῦ Haeckel,
ἡ περιώνυμος Natürliche Schöpfungsgeschichte
(Ἱστορία τῆς φυσικῆς δημιουργίας, φυσικὴ κοσμογονία),
καὶ τὰ φιλοσοφώτατα πονήματα αὐτοῦ τὰ περιέχοντα
«τὸ κατ' αὐτὸν νέον φιλοζωρικόν σύστημα» ἔχουσιν
ὁμολογουμένως πολλὰ τὰ κοινά, ἔργα ὄντα ἀμφοτέρω
τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος!!! Ἄν τοῦτο ἀληθεύῃ,
τότε καὶ ὁ κ. Μακράκης καὶ πᾶς ἄνθρωπος ἐν γένει
«καθίσταται ἀξίος κολάσεως καὶ τιμωρίας αἰωνίου καὶ
ἀτελευτήτου» — ἐν μέρει τοῦλάχιστον, — ὁμοίως τῷ
Haeckel, καὶ ἀντιστρόφως καὶ ὁ Haeckel καὶ πᾶς

ἐν γένει θιασώτης αὐτοῦ ἢ τῶν ὁμοίων αὐτῷ «δικαιωθήσεται καὶ σωθήσεται, — κατὰ μέρος τοῦλάχιστον, — ὁμοίως τῷ κ. Μακράκη καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ! Ἄλλὰ μὴ πτοηθῆ ὁ τοῦ Λόγου συντάκτης, διότι οὐδὲ μικρὸν μετὰ τῶν ἑαυτοῦ ἀπὸ τοῦ Πραχδεΐσου θὰ ἐκβληθῆ, ὡς οὐδ' ὁ Haeckel μετὰ τῶν μαθητῶν καὶ ὁπαδῶν ἑαυτοῦ χაίρει, διότι οὐδέποτε θ' ἀξίωθῆ τῆς τοῦ κ. Μακράκη ἀτελευτήτου μακαριότητος! Οὐδὲν κοινὸν ἔχει ἡ Φυσικὴ Κοσμογονία πρὸς τὰς Γραμματικομαθίας καὶ Λεξιμαθίας καὶ Λογομαθίας, διότι πνεῦμα πνεύματος ἔργῳ διαφέρει, καίπερ ὃν τὸ αὐτὸ κατ' οὐσίαν, καὶ ἐνέργεια πνεύματος, καλουμένη κρίσις, πάντῃ διάφορος εἶνε ἐνεργεῖας πνεύματος, καλουμένης λογικῆς παρακρούσεως ἢ ἐνθάρσεως, ἀπολύτως οὐδὲν ἔχουσα πρὸς τὴν δευτέραν κοινὸν ἢ τὸ ζωολογικὸν εἶδος τοῦ ἐν ᾧ γεννῶνται ἀμφότεραι ἐγκεφάλου, ἤτοι ἐγκέφαλον τοῦ κατὰ βαθμῆν (οὐχὶ κατὰ ποῖον) ἀνωτέρου εἶδους τῶν πιθηκοειδῶν μαστοφόρων (βλ. Προμηθεΐα Α', σελ. 394). Φρονοῦμεν καὶ ἐλπίζομεν ὅτι τοῦλάχιστον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ «γνώθι στυτόν» θὰ δυνηθῆ νὰ κατιδῆ ὁ κ. Μακράκης τὸ ἀβάσιμον τῶν ἑαυτοῦ χαριεστάτων καὶ εὐφροεστάτων ἰσχυρισμῶν!

Αὗται εἶνε αἱ φοβεραὶ εἰδικαὶ ἀποδείξεις, δι' ὧν ὁ συντάκτης τοῦ Λόγου ἀπέδειξεν ὅτι ὁ Haeckel «οὔτε τί ἐστὶν ἄρθρον πίστεως γινώσκει, οὔτε τί ἐστὶν ἀνθρωπίνη ἐπιστήμη». Ἄλλὰ καὶ διὰ γενικωτέρῃ ἀρ-
gumentī ἀποδείκνυσι τὴν ἀλήθειαν ταύτην ὁ δεινὸς ἐπικριτῆς, παρατηρῶν ὅτι ὁ ἐπικρινόμενος ζωολόγος δὲν ἦτο δυνατόν κἄν νὰ γινώσκη τὰ ἀγνοούμενα, διότι «ταῦτ' ἐστὶ (Ἀττικὴ σύνταξις) φαινόμενα ἀνθρωπολογικὰ καὶ οὐχὶ ζωολογικὰ». Κατὰ τὸν κ. Μακράκην λοιπὸν ἡ ἔννοια τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιστήμης εἶνε ἀνύπαρκτος καὶ ἀνέφικτος ἴσως παρὰ παντὶ ζωολόγῳ, μαθηματικῷ, νομικῷ, πολιτικῷ, στρατιωτικῷ, τεχνίτη, καλλιτέχνῃ, — καὶ μόνον τοῖς ἀνθρωπολόγοις εἶνε δυνατὴ καὶ ὑπαρκτή, περιττὸν δὲ νὰ προστεθῆ ὅτι σκηπτοῦχος ἀνθρωπολόγος, princeps anthropologiae, εἶνε ὁ ἡμέτερος φιλόσοφος!!! Ἐκ τούτου δ' ὁμῶς δὲν ἐπεταὶ ὅτι ὁ φιλόσοφος οὗτος δὲν δύναται νὰ ἐπικρίνη καὶ τὰ ζωολογικὰ παντὸς ζωολόγου, οἷον τοῦ Haeckel, ἀλλὰ μόνον ὅτι τὰ μὴ ζωολογικὰ διδάγματα τοῦ Γερμανοῦ φυσιοδίφου εἶνε δυνάμει γενικῆς ἀρχῆς ἐσφαλμένα. Ἄλλὰ δυστυχῶς καὶ ἡ νέα αὕτη ἀνθρωπολογικὴ ἐπιστήμη οὐδὲν ἰσχύει πρὸ τῆς λογικῆς ἐπιστήμης τοῦ Haeckel, καθ' ἣν «ὅταν λίθος τις, ῥιφθεὶς ἐλεύθερος εἰς τὸν ἀέρα, πίπτῃ καθ' ὠρισμένους νόμους εἰς τὴν γῆν, ἢ ὅταν ἐν τινι ἀλατῶδει διαλύματι σχηματίζεται κρύσταλλος, τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶνε οὐδὲν μᾶλλον καὶ οὐδὲν ἥττον τῆς μηχανικῆς ζωῆς φαινόμενον, ἢ ἡ ἀξῆσις καὶ ἡ ἀνθρ-
σις τῶν φυτῶν, ὁ πολλαπλασιασμός καὶ ἡ πνευματικὴ ἐνεργητικότης τῶν ζώων, ἢ αἰσθητικότης καὶ ἡ μὀρ-

φωσις ἢ λογικὴ τοῦ ἀνθρώπου» (βλ. Προμηθεΐα Α', σελ. 346). Τὰ προϊόντα λοιπὸν τῆς αἰσθητικότητος καὶ τῆς λογικῆς μορφώσεως τοῦ ἀνθρώπου, τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐπιστήμην, δύναται ἀρροδίως νὰ ἐξετάσῃ ὁ Haec el ὁ ἐξετάζων ἐν γένει τῆς μηχανικῆς ζωῆς τὰ φαινόμενα, καὶ ὁ ἀνθρωπολόγος ἐπικριτῆς αὐτοῦ ὁφείλει ν' ἀποκαλύπτηται πρὸ ἐκείνου, δεχόμενος ὡς χρησμούς ὁ ἀνεπιστήμων τοὺς λόγους τοῦ ἐπιστήμονος, ἵνα καταστῆ ἀνθρωπος τοῦλάχιστον καὶ αὐτὸς ἀντὶ νὰ εἶνε, ὡς νῦν, ἀνθρωπολόγος (κατὰ τὸ χρηματολόγος), ἤτοι συλλογεὺς ἀμαθῶν καὶ εὐαπατήτων ἀνθρώπων, οὗς, συσπειρῶν περὶ ἑαυτόν, ὠφελεῖ μὲν κατὰ τι ἠθικῶς, ἀλλ' ὅμως προάγει τὴν αὐτῶν ἀμαθίαν, κακὰ οὕτως αὐτοῖς τε καὶ τῇ κοινωνίᾳ ἐργαζόμενος, ἅτε κατὰ τῆς προόδου τὸ καθ' ἑαυτόν προσκαίρως κωλυσιεργῶν.
(Ἀκολουθεῖ Ε' μέρος.)

ΠΑΡΟΡΑΜΑ — Ἐν τῇ 199. σελίδι, ἐν τῷ 18. στίχῳ κἀτωθεν, ἀντὶ «ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι» γράψον «ἐν τῇ τρίτῃ σελίδι».

Η ΦΥΤΟΦΘΕΙΡΑ ΤΗΣ ΜΗΛΕΑΣ

(Aphis lanigera mali)

Μέσα καταστροφῆς αὐτῆς.

Ἄφιδαι ἢ φυτόφθειραι εἶνε γένος σμηροκράτων ῥυγχωτῶν ἐντόμων μὲ ῥύγχος λίαν ἀνεπτυγμένον, ζῶντων ἐκ φυτικῶν χυμῶν τῶν ῥιζῶν, φύλλων καὶ κορυμῶν διαφόρων φυτῶν καὶ προκαλοῦντων τὴν ἀποξήρανσιν καὶ καταστροφὴν αὐτῶν. Ἡ ἀνωτέρω ἀναφερομένη φυτόφθειρα ζῆ ἐπὶ τῶν μηλέων, τὸν μὲν χειμῶνα ἐν ταῖς ῥιζαῖς, τὸ δὲ ἔαρ καὶ θέρος ἐπὶ τοῦ κορυμοῦ καὶ τῶν κλάδων, τὰ μάλιστα πολλαπλασιαζομένη καὶ προξενούσα μεγάλας καταστροφὰς εἰς τὰς μηλέας. Τοῦτου ἕνεκα διάφορα μέσα ἐπενοήθησαν πρὸς καταστροφὴν αὐτῆς, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τὰ εὐκολώτερα καὶ λυσιτελέστερα συνιστῶντες τὴν χρῆσιν αὐτῶν τοῖς γεωργοῖς καὶ κηπουροῖς.

Τὸ δραστικώτερον μέσον εἶνε ἡ παρακάλυσις τῆς μεταναστεύσεως τῶν φυτοφθειρῶν ἀπὸ τῶν κλάδων ἐνθα βιοῦσι τὸ θέρος, πρὸς τὰς ῥιζαῖς, ἵνα διαχειμάσωσι. Πρὸς τοῦτο δὲ συνιστᾶται νὰ ἐπαλείφῃται καλῶς ὁ κορυμὸς καὶ οἱ κλάδοι διὰ παχέος τινὸς ὑγροῦ π.χ. κοινῷ ἐλαίῳ ἢ γλυκερίνης δις τοῦ ἔτους, κατὰ Ὀκτώβριον ἢ Νοεμβρίον μετὰ τὴν πτώσιν τῶν φύλλων καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς βλαστήσεως, εὐθὺς ὡς ἀρχίσωσι νὰ διογκῶνται οἱ ὀρθηλοῖ. Ω; λυσιτελεῖ ἐπίσης διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀπεδειχθῆ ἡ περιχλύσις τοῦ κορυμοῦ διὰ σχοινοῦ ἢ δέσμης ἐκ βίμβικκος ξαντοῦ προσδοσμένου διὰ μηρίνου (σπάγγου) αἱ ἴνες τοῦ ξαντοῦ παρουσιάζουσιν ἀνυπέριθητον κώλυμα εἰς τὴν διάβασιν τῶν ἐντόμων.

Καὶ ἄλλως δύναται τις κατὰ τὸ φθινόπωρον νὰ περικαλύψῃ καὶ περιβίλῃ τὸν λαμῖον τοῦ δένδρου διὰ στρώματος ἐπιδεσμένης ἀσβέστου, ἐν τῇ ὁποίᾳ εὐρίσκουσι αἱ φυτόφθειραι τὸν θάνατον πρὶν ἢ φθίσωσιν εἰς τὰς ῥιζαῖς.

Προκειμένου δὲ νὰ καταστροφῶσιν αὗται ἐπὶ τῶν κλάδων, διαδρέχονται τὰ μέρη, ἐνθα σχηματίζουσιν αὗται διοκώσεις, μὲ ὕδωρ σχεδὸν ζέον καὶ οἰνόπνευμα διεσπρηνόν ἢ ξυλόπνευμα· αἱ δύο τελευταῖαι οὐσίαι χρησιμεύουσι νὰ διαλύωσι τὴν κηρώδη οὐσίαν, ἣτις περιβάλλει τὸ ἔντομον· γίνεται δὲ ἡ ἐπαρμογή